

In memoriam: Ari Hirvonen 1960–2021

Helsingin yliopiston yleisen oikeustieteen yliopistonlehtori sekä oikeusfilosofian ja oikeusteorian dosentti OTT *Ari Hirvonen* menehtyi kesäkuussa äkilliseen sairauteen. Arin ennenaikainen poismeno tuli työyhteisölle järkytyksenä.

Ari työskenteli koko työuransa Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa, josta hän oli valmistunut oikeustieteen kandidaatiksi vuonna 1985. Ari osallistui rikosoikeuden projektiseminaariin, ja hänen pro gradu -tutkielmansa aiheena oli abolitionismi. Ari jatkoi samasta aiheesta myös lisensiaatintutkielmassaan, ja valmistui oikeustieteen lisensiaatiksi vuonna 1992. Lisensiaatintutkintoon tuolloin sisältyneen laudaturtyön otsikko oli

”Antigone: oikeuden jumalattaren rakastaja”. Laudaturtyön enteili jo tulevaa, sillä Arin tutkimuksellinen mielenkiinto siirtyi rikosoikeudesta oikeusfilosofiaan.

Ari väitteli oikeustieteen tohtoriksi vuonna 2000 väitöskirjallaan *Oikeuden käynti: Antigonen laki ja oikea oikeus*. Väitöskirjan keskeisinä teemoina olivat jännite lain eli positiivisen oikeuden ja oikeudenmukaisuuden välillä sekä kysymys oikeuden olemuksesta. Näitä kysymyksiä Ari lähestyi Sofokleen Antigone-tragedian kautta. Hän uskoi modernin oikeuden positivismiin, mutta oli silti väsymätön oikeuden kriitikko. Viimeiseksi jääneessä kirjassaan *Ethics of Tragedy* (2020) Ari jatkoi kreikkalaisten tragedioiden parissa, mutta etäännytti oikeuden olemusta koskevista pohdinnoista kohti kysymystä tragedian sekä etiikan välisestä suhteesta. Kirjan keskeinen väittämä on, että tragedian eettisenä funktiona on kyseenalaistaa ja ylittää vallitseva poliittisoikeudellinen järjestys. Tragedian avulla on mahdollista paljastaa muun muassa oikeuden syrjiviä ja ulossulkevia rakenteita ja käytäntöjä.

Ari toimi yleisen oikeustieteen yliopistonlehtorina elokuusta 2002 lähtien. Hän myös hoiti ajoittain yleisen oikeustieteen professorin tehtävää yhteensä kolmen ja puolen vuoden ajan. Ari oli oikeustieteilijänä poikkeuksellisen monipuolinen. Ari keskittyi oikeusfilosofiaan, mutta häntä kiehtoivat myös oikeuden yhtymäkohdat kirjallisuuteen, taiteeseen ja teatteriin. Arin tutkimusote oli luova, ja hänen laajasta tuotannostaan onkin vaikea löytää tylsää tekstiä. Nuoruuden radikaalius pehmeni hiukan iän myötä, mutta uusia ideoita Arilla riitti. Hän oli erityisen ylpeä vuosina 2003–2005 johtamastaan Laki ja Paha -tutkimuspro-

jektista. Yhtenä punaisena lankana halki tuotannon on havaittavissa heikompien puolustaminen – teema, joka viime vuosina näkyi erityisesti pakolais- ja maahanmuutto-oikeudellisten kysymysten pohdinnassa. Ari oli haavoittuvassa asemassa olevien puolella vaatien muun muassa oikeudenmukaisempaa turva-
paikkapolitiikkaa.

Kansainvälisissä konferensseissa Ari oli kuin kotonaan, ja hänen verkostonsa erityisesti oikeusteorian sekä -filosofian aloilla olivat laajat. Vuosittainen Critical Legal Conference oli yksi tärkeimmistä tapaamisista, ja Arin esityksiä odotettiin aina innolla. Myös Perugiassa vuosittain järjestettävä International Symposium of Phenomenology oli Arin vakiokohteista. Hän osasi halutessaan provosoida, mutta myös viihdyttää. Arilla oli draaman tajua.

Ari oli paitsi valtavan pidetty kollega, myös hyvin suosittu opettaja. Tiedekunnan opiskelijat valitsivat hänet kaksi kertaa vuoden opettajaksi – vuosina 2004 ja 2009 – ja näistä kunnianosoituksista hän oli varsin ylpeä. Ari ohjasi lukuisia tohtoriopiskelijoita. Hän oli suosittu työnohjaaja eritoten monipuolisen osaamisensa sekä kannustavan ja innostavan otteensa vuoksi. Arin aito kiinnostus opiskelijoita kohtaan näkyi myös haluna tuottaa verkossa avoimesti saatavilla olevaa oppimateriaalia. Hänen metodioppaansa ovat selkeitä ja informatiivisia, ja hän kannusti niissä myös lainopilliseen tutkimukseen, vaikka metodista pluralismia kannattikin. ”Oikeustieteen harjoittaja on tieteen moniottelija” (Hirvonen: *Mitkä metodit*, s. 57), ja niin oli myös Ari itsekin.

Hallintotehtäviä Arilla oli vuosien varrella useita. Hän toimi Helsingin tiedekunnassa varadekaanina, laitosjohtajana sekä tohtoriohjelman johtajana. Hänellä oli laaja esimiesvastuu tiedekunnan tohtorikoulutettavista ja vielä sairaalavuoteeltaan käsin hän jaksoi huolehtia tohtorikoulutukseen liittyneistä asioista voimien heikkenemisestä huolimatta.

Ari oli sivistynyt, lukenut, hyväntahtoinen ja lempeä ihminen, joka kantoi vastuuta yliopiston ja työyhteisön yhteisistä asioista. Ari jätti ison aukon Helsingin oikeustieteelliseen tiedekuntaan, ja häntä tullaan kaipaamaan kovasti.

Toomas Kotkas ja Susanna Lindroos-Hovinheimo